

Головна » Бізнес

Замість смітника - людям: що таке фудбанкінг і як це може працювати в магазинах України

10:00 21.05.2026 Чт

👁 5 ж

Що треба знати про фудбанки в Україні і чому власникам супермаркетів це може не сподобатись

ОЛЕНА ЧУПРОВСЬКА

Фото: Фудбейнг в Україні - з вами великими можуть з'явитись супермаркети (Getty Images)

Не витрачай час на шум! Читай тільки суть з РБК-Україна у Google

В Україні в межах вступу до ЄС може з'явитись фудбейнг - зобов'язання торгових мереж віддавати продукти з майже вичерпаним строком придатності замість утилізації.

РБК-Україна з'ясувало, що може змінитися у разі ухвалення такого закону для покупців та продавців, а також як це може працювати в українських супермаркетах.

Читайте також: Попит зріс на 60%: скільки українці готові витратити на вишиванку у 2026 році

>

Головне:

- **Нові зобов'язання:** Магазины будуть зобов'язані передавати продукти з терміном придатності, що добігає кінця, фудбанкам замість знищення.
- **Пряник і батіг:** За передачу їжі - податкові пільги, за викидання придатної їжі - штраф.
- **Два типи маркування:** "Краще спожити до" - можна передавати, "Вжити до" - заборонено.
- **Відповідальність:** Момент переходу відповідальності від магазину до фудбанку має бути чітко прописаний у договорі.
- **Операційні виклики:** Магазинам доведеться створити окремі зони зберігання, автоматизований облік та залучити додатковий персонал.

Голова Чеської федерації продовольчих банків Аlesh Славічек заявив, що в Україні може запрацювати фудбанкінг - зобов'язання магазинів передавати нужденним продукти з терміном придатності.

Ініціатива для Європи не нова - в Чехії аналогічний закон діє з 2018 року. Торгові мережі намагалися його оскаржити в суді, але програли.

Що зміниться для магазинів

Суть ініціативи - скорочення харчових відходів за прикладом Чехії та інших країн ЄС. Замість знищення товарів, у яких добігає кінця термін придатності, магазини будуть зобов'язані передавати їх **благодійним організаціям** - так званим фудбанкам - для роздачі людям, які цього потребують.

"Ініціатива є прогресивною і неминучою в рамках інтеграції до ЄС, проте для торговельних мереж вона не буде простою", - пояснює у коментарі РБК-Україна адвокатка, керівник юридичної компанії "Prima Leader Group" Діна Дрижакова.

Пряник і батіг: як це працюватиме

Для бізнесу передбачені як стимули, так і покарання.

Якщо магазин передає продукти на благодійність - він отримує податкові пільги. Зокрема, можливе скасування ПДВ або податку на прибуток із таких операцій.

"Раніше безоплатна передача товарів юридично вважалася "продажем за нуль гривень" і могла додатково оподатковуватися", - пояснює адвокатка.

Якщо ж магазин викидає їжу, яку можна було безпечно віддати людям - отримає адміністративний штраф.

ФУДБЕЙНГ В УКРАЇНІ ЩО ЗМІНІТЬСЯ ДЛЯ МАГАЗИНІВ

Що це таке?
Магазини зобов'язують передавати продукти з терміном придатності, що добігає кінця, фудбанкам — замість утилізації. Ініціатива в рамках вступу до ЄС.

Пряник і батіг
Передати їжу фудбанку → податкові пільги (скасування ПДВ / податку на прибуток).
Викинути придатну їжу → адміністративний штраф

Яку їжу можна передавати?
«Краще спожити до» — можна передавати
«Вжити до» — заборонено, лише утилізація

Хто відповідає?
До підписання акту приймання-передачі — магазин.
Після — фудбанк.

Що доведеться змінити магазинам
Окремі зони зберігання для продуктів під роздачу
IT-система з сигналом за 48 годин до спливання терміну
Додатковий персонал для сортування та документації

Як в інших країнах
Франція (з 2016) — 46 тис. тонн продуктів рятують щороку
Чехія (з 2018) — саме ця модель, за основу для України
США — без закону, але є податкові пільги

Джерело: РБК-Україна
РБК-УКРАЇНА

Фото: що треба знати про фудбанкінг в Україні (інфографіка РБК-Україна)

Яку їжу можна передавати, а яку - ні

На законодавчому рівні планують чітко розмежувати два типи маркування:

- **"Краще спожити до"** - продукт після цієї дати може втратити ідеальний смак, але залишається безпечним. Саме такі товари можна передавати фудбанкам.
- **"Вжити до"** - кінцева дата для швидкопсувних продуктів. Після неї передача суворо заборонена, товар підлягає лише утилізації.

Хто відповідає, якщо людина отруїться

Це - **головне юридичне питання**, яке доведеться врегулювати. За словами Діни Дрижакової, у договорах між магазинами та благодійними фондами має бути чітко прописаний момент переходу відповідальності.

"Магазин має відповідати за якість та умови зберігання продукту виключно до **моменту передачі його представнику фудбенку**", - пояснює адвокат.

Щойно товар підписано за актом приймання-передачі - відповідальність за транспортування, зберігання і роздачу переходить до благодійної організації. Якщо цього не зробити, магазин ризикує отримати судові позови від споживачів.

Чому супермаркети можуть виступити проти

Попри обіцяні пільги, магазини зіткнуться з реальними операційними витратами.

Адвокат Дрижакова виділяє кілька ключових моментів. Потрібні такі нововведення в торгових мережах:

- Окремі зони зберігання для продуктів під роздачу - щоб вони не змішувалися зі звичайним браком;
- Автоматизований облік: IT-система має сигналізувати, наприклад, за 48 годин до закінчення терміну, що товар треба перемістити у зону фудбанку;
- Додаткові витрати на персонал - сортування, пакування та оформлення документів займатимуть робочий час.

"Окремо доведеться чекати змін до Податкового кодексу та розробляти нові форми внутрішньої документації - щоб податкова не трактувала благодійну передачу як прихований продаж", - додала юристка.

Репутаційний ризик

"Попри запевнення експертів про те, що виробники закладають плюс 20 відсотків запасу строку придатності, для українського споживача передача товарів на межі прострочення може виглядати неоднозначно", - попереджає Дрижакова.

Магазинам доведеться ретельно перевіряти вигляд товарів перед передачею.

"Пошкоджена упаковка або підгнилі овочі під виглядом благодійності - пряма дорога до скандалу в медіа і соцмережах", - додала юристка.

Що робити магазинам вже зараз

За словами адвоката Дрижакової, власникам магазинів вже зараз варто:

1. Проаналізувати залишки товарів.
2. Знайти надійні благодійні фонди для потенційного партнерства.
3. Готувати юридичний відділ до нових правил обліку і списання.

Як це працює в інших країнах

Першою в Європі подібний закон ухвалила Франція - це у 2016 році. Тоді супермаркетам заборонили викидати їжу і зобов'язали передавати її на благодійність. За порушення - штраф.

У результаті щороку французькі магазини рятують 46 тисяч тонн продуктів.

У США обов'язкового закону немає, але діють податкові пільги за передачу їжі благодійним організаціям. Також поширена практика продажу продуктів із терміном, що спливає, за копійчаними цінами.

У Чехії закон діє з 2018 року - і саме за чеською моделлю Україна планує будувати свою систему.

Читайте також:

["Сільпо" купує активи власника мережі "Арсен": АМКУ дозволив](#)

[Популярна мережа супермаркетів оголосила про закриття: що відомо](#)

Не пропустіть головне! Підпишіться на наші оновлення в Google!

Або читайте нас там, де вам зручно!

Більше по темі:

Економіка України Супермаркети

Реклама

НОВИНИ

Новини України

Війна в Україні

Економіка

Світ

Надзвичайні події

ПОЛІТИКА

Реклама

БІЗНЕС

Економіка

Фінанси

Авто

Tech

Енергетика

Біла економіка

АНАЛІТИКА

Статті

Інтерв'ю

Точка зору

ЖИТТЯ

Війни

Зміни

Освіта

Суспільство

РОЗВАГИ

Шоу бізнес

Породи

Гороскопи

Свята

Цікаве

Спорт

LIFESTYLE

Психологія

Їжа

Подорожі

Здоров'я життя

Мода та краса

Про компанію

Розмістити рекламу

Рекламна політика і стандарти

Як стати нашим автором

Правила користування

Правова інформація

Політика конфіденційності

Контакти

Команда

Вакансії в РБК-Україна